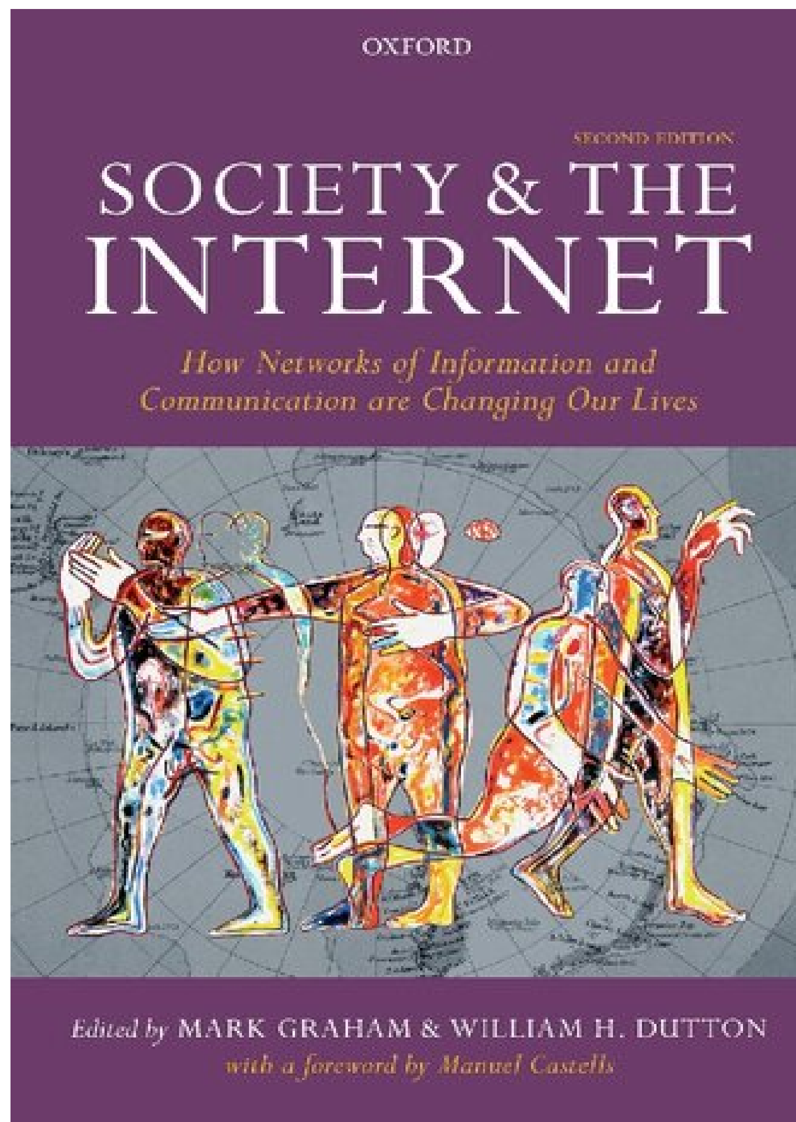
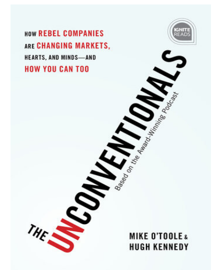
Society and the Internet: How Networks of Information and Communication are Changing Our Lives 2nd Edition Mark Graham (Editor) pdf download

https://ebookmass.com/product/society-and-the-internet-how-networks-of-information-and-communication-are-changing-our-lives-2nd-edition-mark-graham-editor/

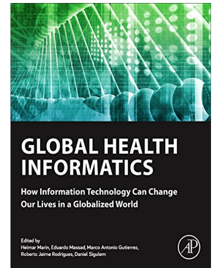
The Unconventionals: How Rebel Companies Are Changing Markets, Hearts, and Minds-and How You Can Too Mike Otoole

https://ebookmass.com/product/the-unconventionals-how-rebel-companies-are-changing-markets-hearts-and-minds-and-how-you-can-too-mike-otoole/

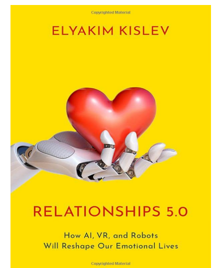
Global Health Informatics: How Information Technology Can Change Our Lives in a Globalized World Heimar De Fátima Marin

https://ebookmass.com/product/global-health-informatics-how-information-technology-can-change-our-lives-in-a-globalized-world-heimar-de-fatima-marin/

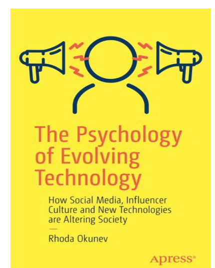
Relationships 5.0: How AI, VR, and Robots Will Reshape Our Emotional Lives Elyakim Kislev

https://ebookmass.com/product/relationships-5-0-how-ai-vr-and-robots-will-reshape-our-emotional-lives-elyakim-kislev/

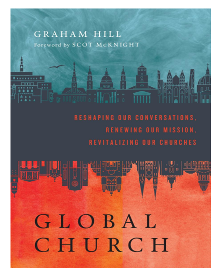
The Psychology of Evolving Technology: How Social Media, Influencer Culture and New Technologies are Altering Society 1st Edition Rhoda Okunev

https://ebookmass.com/product/the-psychology-of-evolving-technology-how-social-media-influencer-culture-and-new-technologies-are-altering-society-1st-edition-rhoda-okunev-2/

GlobalChurch: Reshaping Our Conversations, Renewing Our Mission, Revitalizing Our Churches Graham Hill

https://ebookmass.com/product/globalchurch-reshaping-our-conversations-renewing-our-mission-revitalizing-our-churches-graham-hill/

OXFORD

SECOND EDITION

SOCIETY & THE INTERNET

How Networks of Information and Communication are Changing Our Lives

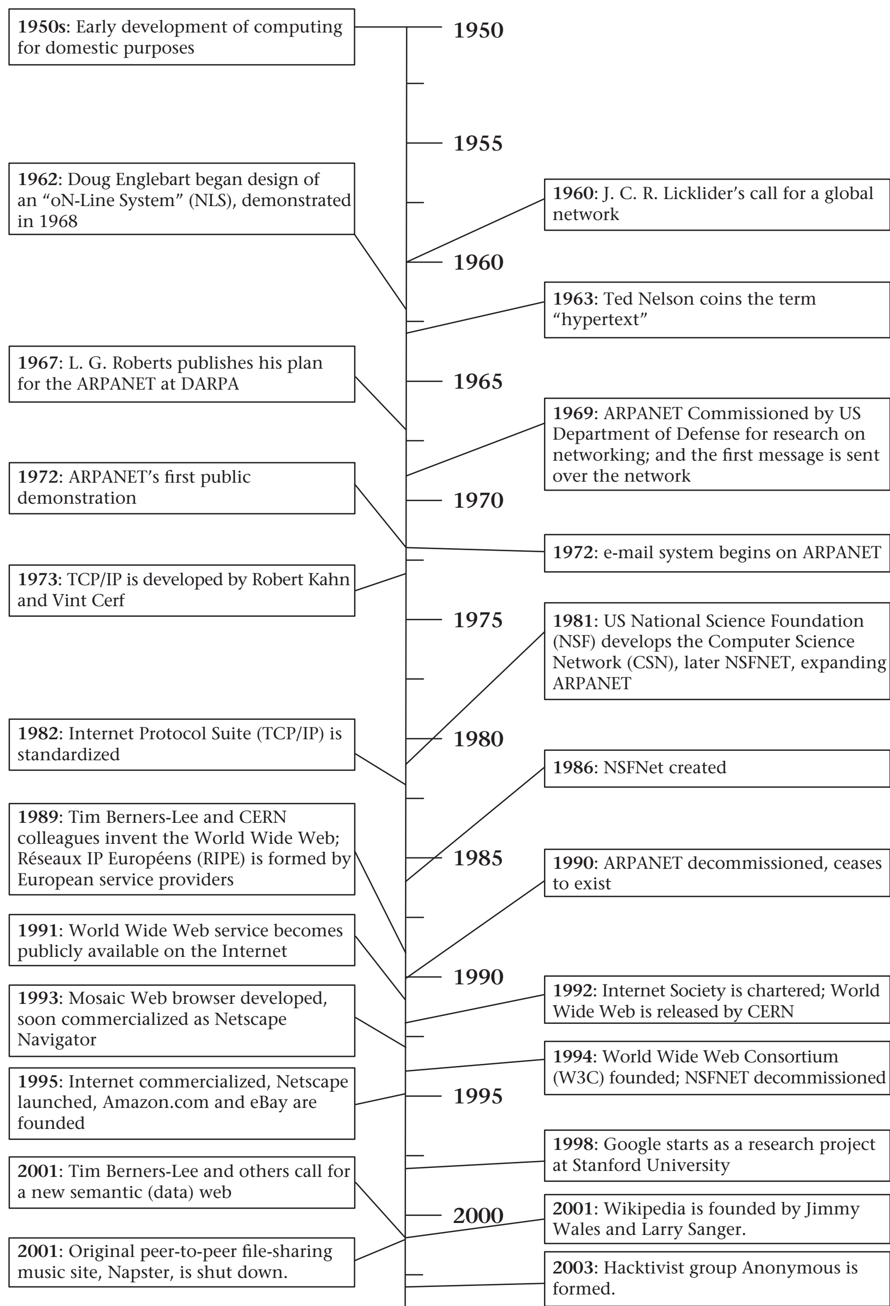

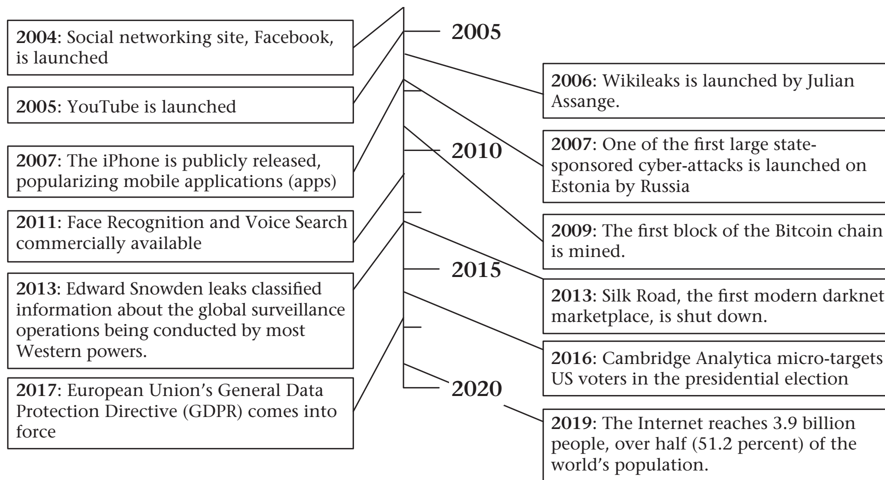
Edited by MARK GRAHAM & WILLIAM H. DUTTON

with a foreword by Manuel Castells

Society and the Internet

Moments in the Development of the Internet

2004: Social networking site, Facebook, is launched
2005: YouTube is launched
2007: The iPhone is publicly released, popularizing mobile applications (apps)
2011: Face Recognition and Voice Search commercially available
2013: Edward Snowden leaks classified information about the global surveillance operations being conducted by most Western powers.
2017: European Union's General Data Protection Directive (GDPR) comes into force
2005
2010
2015
2020
2006: Wikileaks is launched by Julian Assange.
2007: One of the first large state-sponsored cyber-attacks is launched on Estonia by Russia
2009: The first block of the Bitcoin chain is mined.
2013: Silk Road, the first modern darknet marketplace, is shut down.
2016: Cambridge Analytica micro-targets US voters in the presidential election
2019: The Internet reaches 3.9 billion people, over half (51.2 percent) of the world's population.

Society and the Internet

How Networks of Information and Communication are Changing Our Lives

Second Edition

Edited by
Mark Graham and William H. Dutton

with a foreword by
Manuel Castells

OXFORD
UNIVERSITY PRESS

OXFORD
UNIVERSITY PRESS

Great Clarendon Street, Oxford, OX2 6DP,
United Kingdom

Oxford University Press is a department of the University of Oxford.
It furthers the University's objective of excellence in research, scholarship,
and education by publishing worldwide. Oxford is a registered trade mark of
Oxford University Press in the UK and in certain other countries

First Edition published in 2014
Second Edition published in 2019

Impression: 1

Published in the United States of America by Oxford University Press
198 Madison Avenue, New York, NY 10016, United States of America

British Library Cataloguing in Publication Data
Data available

Library of Congress Control Number: 2019930267

ISBN 978–0–19–884349–8 (hbk.)
ISBN 978–0–19–884350–4 (pbk.)

Printed and bound by
CPI Group (UK) Ltd, Croydon, CR0 4YY

Foreword

Internet: Utopia, Dystopia, and Scholarly Research

The Internet has become the fabric into which our lives are woven. It is relentlessly changing our communication environment. And communication is the essence of being humans. It is not "I think, thus I exist," but "I communicate, thus I exist". If I do not communicate, no one knows what I thought and therefore I exist only in my inner self—which only becomes fully human when I leave my shell and I venture into the wonders and surprises of life.

Indeed, forms and technologies of communication have differentiated our societies throughout history. The advent of the Internet has represented a quantum leap in the transformation of communication. Yet, half a century after its first deployment (in 1969) the social meaning of this interactive, multidirectional, global, digital network of communication remains obscured in the media, in the institutions, and in people's minds, by the utopias and dystopias that emerged from the very moment of its inception.

Utopians hailed the Internet as the coming of the kingdom of freedom. Freedom from the state, and from big corporations.

Dystopians warned against a technology that would bring widespread isolation and alienation to society, as people would be transformed into nerds mired to their computers day and night, leaving reality and being submerged into virtuality. Furthermore, Big Brother would use the pervasiveness of the Internet to construct a digital panopticon and establish a surveillance system as never before possible.

Both positions were proven right and wrong at the same time.

On the one hand, it is true that unfettered, multimodal, ubiquitous communication has extraordinarily enhanced the capacity of individuals to construct the networks of their lives. In so doing, they have largely bypassed the mass-media control exerted by either governments or media corporations, creating a space of autonomy that has impacted everything, from business to social movements, from cultural creativity to the rise of the sharing economy. However, states have rushed to limit the newly developed free communication by setting up sophisticated systems of censorship, by blocking access to websites, by approving and enforcing restrictive legislation, by engaging in

cyberwarfare, and by inducing massive disinformation, amplified by armies of robots that populate digital networks. As for the corporations running these networks, they have become gigantic oligopolies, and have used their control of traffic to transform our lives into data, the sources of their profits: data capitalism is a fundamental industry of the twenty-first-century economy. Freedom of information is the subject of a decisive fight against the freedom of producing and propagating "fake news."

On the other hand, the myth of the alienated Internet user has been debunked repeatedly by a flurry of studies that have found the obvious: sociability is hybrid (as it always was), made of both face-to-face and technology-mediated interaction. Of course, there are people alienated and isolated among users. As they are in the whole of society. In fact, the Internet has alleviated these feelings, by providing an alternative for people who tend not to be very sociable. And, yes, a new pattern of sociability has emerged: it is what we conceptualize as networked individualism. Individualism is the predominant culture of our societies because of a number of factors that are not rooted in technology. What the Internet does is to provide an appropriate platform for the full development of this new form of sociability. The Internet and social media are as sociable as any other forms of mediated communication: in traditional sociological terms, we moved from community to association, and then from association to networking.

Yet, the dystopian view of the Internet finds strong support in the extraordinary rise of government surveillance apparatuses after 2001, exploiting the emotion and the fear caused by the terrorist attacks on 9/11. As Michael Hayden, the director of the US National Security Agency (NSA) said at the time, referring to the difficulty of finding terrorists in a world of ever-growing information: "In order to find a needle in a haystack, I need the entire haystack."

Thus, while most of the alarm about the power of digital Big Brother has been aimed at the attempt to control Internet communication by China, in fact the NSA has become the core of the most comprehensive surveillance system on the planet, particularly through its connection with the sophisticated British intelligence agency, GCHQ, and their counterparts in Germany and Israel among others. Together they constitute a global bureaucracy of surveillance, with occasional collaboration with the independent Russian and Chinese agencies.

However, while surveillance is the domain of the state, the total loss of privacy is mainly the result of the practice of Internet companies, such as Google, Yahoo!, Amazon, Facebook, and Twitter. These companies retrieve and store data about all of our communications, sometimes with our (forced) consent (we need their services because they are an oligopoly), and sometimes without it. In principle, they aggregate our data without personal identifying information, but the advertising we receive relentlessly in our

electronic addresses is customized, and so someone enabled the advertisers to personalize content for our tastes, preferences, and behavior. However, not all of this is the fault of the Internet, because a key source of the data is the digitization of everything, starting with our bank cards, that tells the story of our life in minute detail. It is the formation of a "digital exhaust" by the linkage between all our digital traces that provides the basis of this panopticon resulting largely from the exchange of data between different corporations and, ultimately, the state itself.

Nonetheless, the digital panopticon is not an overwhelmingly dictatorial system, because people are still able to communicate in a horizontal manner, and even to rebel, and mount political challenges, as we have witnessed, particularly since 2010, in multiple countries around the world. We can say that a new form of social movement has been born: the networked social movement, with extraordinary impacts in political processes. But this says nothing about the ideological orientation of these movements, as extreme right movements have taken advantage of these autonomous networks, at least as much as progressive social movements have. Technology does not create the content of the behavior of the actors in the networks: it amplifies its effect.

Thus, the simplistic debate between utopians and dsytopians blocks our understanding of the key communication technology of our lives. Because, as in all technologies in history, in the first stage of their development there is a reaction of fear of the unknown, particularly among the older generations, overwhelmed by the proliferation of machines that they ignore. These fears are deepened by the mass media, because "only bad news is news." And because of the potential existential threat to traditional media, from the press to television, that is posed by social media, traditional media have a vested interest in delegitimizing social media as a form of reliable information and communication. And so, our world has entered the Internet Galaxy at full speed, without awareness of its implications.

Scholarly research, conducted in the usual conditions of intellectual independence and rigorous methodology, is the only way to clarify the issues at stake, as a precondition to designing appropriate polices and legislation that could eventually restore human control over new, powerful machines, and people's autonomy vis-à-vis the proprietary networks of communication.

This is why the field of Internet studies is essential for the construction of human consciousness in our contemporary context. And this is why this book that summarizes, updates, and theorizes critical research findings on Internet and society, is a necessary guide to address key dilemmas of our time.

Manuel Castells

Los Angeles and Barcelona,
March 2019

Preface

As we completed this second edition of *Society & The Internet*, the Internet had reached over half of the world's population. There was surprisingly little fanfare for such a major milestone. To the contrary, there was concern that the rate of the Internet's diffusion was slowing—an inevitable pattern in the diffusion of all innovations.[1] But more alarming was the rise of increasingly major concerns over the societal implications of the Internet and related media, information, and communication technologies. Pundits argued that social media was destroying democracy, big data was undermining our privacy; screens were affecting the health and sociability of children; artificial intelligence (AI) would kill jobs; states were engaged in "World War Web"; and the Internet and Web were fragmenting as the balkanization of the global information system speeded up.[2]

As Manuel Castells elucidates in the foreword to this book, this is part of an enduring utopian–dystopian dialogue about the societal implications of the Internet and related media and communication technologies. However, what is somewhat different about these debates from past hopes and concerns about technology is the degree to which they are current rather than future issues. That is, concerns at a level bordering on panic have emerged around actual developments, such as revelations about government surveillance, massive data breaches, and disinformation campaigns.

Has the dystopian narrative been proven right? Alternatively, are such concerns based on overly simplistic and often deterministic logics that do not withstand the scrutiny of empirical and theoretically sophisticated analyses? We hope this book's collection of research will help you answer such questions.

This book, as Manuel Castells points out, is an attempt to bring independent, disinterested, and empirically informed research to bear on key questions. We want to show the reader how research is being conducted in central

[1] This refers to the S-curve of any innovation that describes how the rate of diffusion slows after it reaches most adopters (Rogers, E. M. (2004). *Diffusion of Innovations*, fifth edn. London: Simon and Schuster.).

[2] "World War Web" was the cover title of the September/October 2018 issue of *Foreign Affairs*.

domains of Internet research: demonstrating a breadth of theoretical and methodological approaches to developing understanding about the societal implications of the Internet. Each author was tasked with not just laying out key disagreements or debates, but also explaining how they interrogate them. We hope this collection therefore conveys the significance of varying perspectives on the Internet and brings Internet studies alive for anyone who seeks to understand the many ways in which the Internet is impacting, co-constituting, and being impacted by society.

Central to understanding the role of the Internet in society, is to focus on not just its material, but also its discursive power. Visions of the Internet have always been a critical driving force behind its development. Ted Nelson, the person who coined the term "hypertext," has been a critic of the design of the Web and many other information technologies. He explained the failure of so many technical designs by famously saying: "Tekkies have created the world in their image; I believe today's computer world is a result of tekkie misunderstandings of human life and human thought." Despite spectacular advances, there remains much room for improvement.

But utopian visions of the Internet live on and continue to be a force driving individuals, companies, and governments to invest in its potential. As the first edition of this book was nearing completion, we learned of the death of Douglas C. Englebart (1925–2013), an engineer and one of the first scholars to envision a future in which computers and telecommunications would be networked worldwide in ways that could augment human intelligence. In 1962, over fifty years ago, he started work on the design of what he called an "oN-Line System" (NLS), which he demonstrated in 1968, one year after his team invented the "mouse"—a device that has since changed the ways in which people interact with computers.

He was one of many pioneers who helped shape what we have come to know as the Internet, the Web, and related digital technologies, ranging from telecommunications infrastructures to tablets, smartphones, and voice search. He was inspired by earlier pioneers, such as Vannevar Bush and J. C. R. Licklider, who called for a global system, and in turn inspired others, such as Ted Nelson, who conceived and developed the concept of "hypertext," to describe the nonlinear pathways that can link digital text and images, and which move away from the model of a linear book.

As we were working on the second edition of this book in 2018, another Internet pioneer passed away, but one of a very different sort. Not an engineer, but a poet and essayist, and a lyricist for the Grateful Dead (as well as a cattle rancher). John Perry Barlow founded the Electronic Frontier Foundation, dedicated to protecting digital rights, and in 1996 penned one of the early Internet's most utopian visions: "A Declaration of the Independence of Cyberspace." The declaration boldly proclaimed: "Governments of the

Industrial World, you weary giants of flesh and steel, I come from Cyberspace, the new home of Mind. On behalf of the future, I ask you of the past to leave us alone. You are not welcome among us. You have no sovereignty where we gather." The declaration, in other words, introduced the idea that the Internet could allow its users to transcend many of the world's preexisting material constraints.

Such early visions of what would become the Internet of the twenty-first century were formed when computing was out of the reach of all but a few organizations. Englebart's vision was developed when nearly all computing was conducted on large mainframe computers that were so expensive and complex that only large organizations and governments possessed them. In the sixties, the very idea that households, much less individuals in their pockets, would have access to a computer networked with billions of other computers around the world was viewed as folly—completely unrealistic "blue sky" futurology. Ironically, even Barlow's ideas of the 1990s were developed when mobile computing was still a far distant dream for the general public. And yet today a majority of humanity takes the Internet—often via a mobile device—for granted as a central feature of and tool in use for everyday life and work.

Of course, many pioneers followed in the steps of Englebart, Barlow, and other early visionaries and developed the technologies and visions that have shaped access to information, people, and services in the twenty-first century. They include Vint Cerf and Robert Kahn, inventors of the protocols that define the Internet, and Tim Berners-Lee and his team at CERN, who invented the World Wide Web. Of course, there are many more—too many to list.

But the most unsung pioneers of the Internet are its users—people like you who use, view, mediate, edit, make, and therefore profoundly change the ways that much contemporary knowledge is circulated and recirculated, and communication is enacted and used. This book provides many examples of how users have shaped—and continue to shape—the development of the Internet and its application across nearly every sector of society, always coming back to the key issue of what difference the Internet makes in all aspects of our lives.

Influential pioneers in the design and development of the Internet, like Doug Englebart, understood the importance of users. As computing moved from large mainframes to personal computers to the Internet becoming your computer, it became clear that users were playing a major role in shaping the Internet in ways many of its designers could not have imagined. For example, many did not foresee the Internet becoming so widely embedded in core activities of everyday life, from correspondence to banking and shopping. It was originally designed to share computing resources in the computer-science community. In a personal conversation about cybersecurity, one of the key engineers involved in developing the Internet argued that—to paraphrase

him—if he had known how the Internet would develop, he "would not have designed it as he did."[3] Fortunately, the Internet *was* designed as it was, which led to its becoming one of the most transformative technologies of the twenty-first century.

Likewise, while the Internet was developed originally to support collaboration and sharing among computer scientists, few early developers would have anticipated the ways in which crowdsourcing—tapping the wisdom of Internet users distributed across the globe—has enabled users to play more important roles in science and society in what has been called "citizen science." Who would have envisioned, for instance, that people from all over the world would edit Wikipedia, averaging about 1.7 edits per second around the clock?[4] However, even with enormous numbers of people being creators and makers on the Internet, huge inequalities remain in terms of who gets to have a voice there and what is represented. As new uses evolve, there is a need for even greater ingenuity and creativity on the part of developers and users alike to address the problems and risks of the digital age.

In the half-century since Englebart envisioned an NLS, the promise of the Internet, Web, and related digital information and communication technologies to truly augment human intelligence has become evident, but so has the centrality of a global Internet to such valued outcomes as freedom of expression, privacy, equality, and democratic accountability. The visions and work of the John Perry Barlows, as well as the Douglas Englebarts, of this world continue to be needed as much as ever. In fact, most debates over such central values as freedom of expression in the twenty-first century are about the Internet.

It is important to recognize that present-day concerns, such as those over disinformation, are not new. Well before the twenty-first century, many people considered the potential societal implications of computing and telecommunications enabled by digital technologies. As early as 1973, computer scientists such as Kelly Gotlieb began to write about some of the key social issues of computing, such as the implications for freedom of expression, privacy, employment, education, and security. Most of these issues remain critical today. In the early 1970s, Gotlieb and others discussed the idea of an "information utility"—analogous to other utilities, such as those for electricity or water. They were well aware of J. C. R. Licklider's call for a global network, even though ARPANET—the early incarnation of what would become the Internet—was only at the demonstration stage at the time they wrote, and governments were the primary adopters of computing and electronic data-processing systems. Nevertheless, the issues defined as early as the 1970s

[3] David Clarke in a personal conversation with Bill Dutton.
[4] https://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Statistics/

remain remarkably key to discussions of the Internet, big data, social media, and mobile Internet, over forty years later.

As the second edition of this book was nearing completion, the world was only beginning to recover from a moral panic over the rise of fake news, the fear of filter bubbles and echo chambers, and a declining trust in the Internet to deliver on its promise. Major changes have occurred across the decades and even since this book's first edition. Two are absolutely fundamental in introducing this edition.

First, the Internet has increasingly been perceived as a serious threat. In the Internet's early years, it was an interesting innovation, but viewed as of no particular importance by many in government, business and industry, and society. With its continued and rapid diffusion into and out of the dotcom bubble of 2001, the Internet came to be viewed as a fountain of benign innovation in democratic governance and everyday life. The Internet, Web, and social media came to be viewed as the harbingers of worldwide transformation to more distributed, collaborative, governance—the end of hierarchy and the death of dictators. But within a decade after the millennium, dramatic events began to challenge positive visions of the Internet's role. To many, Wikileaks came to be viewed as a threat to governance, rather than a tool for accountability. The release of secrets by Edward Snowden fueled visions of worldwide surveillance rather than distributed intelligence. Social media came to be viewed as a Trojan Horse to democracies targeted by malevolent and possibly state-supported actors, a tool for propaganda and misinformation. Thus, to paraphrase Albert Teich's summary of perspectives on technology in general, the Internet has come full circle, from having no particular effect, to being an unalloyed blessing, to being an unmitigated disaster—all in the course of a few decades.

Secondly, in contrast to the early years, as we moved into the second decade of the twenty-first century, the Internet had become an infrastructure of everyday life and work for much of the world. It is no longer seen as simply a "virtual" or "cyber"-space beyond the realm of the material world. It is instead an embedded, augmented layer and infrastructure of contemporary societies. As such, instead of a Barlow-esque vision of a domain of life in which the old rules no longer apply, we see ways in which people, organizations, and states with economic, social, and political power use the Internet to amplify their reach.

The Internet has become so widely diffused and pervasive that we are no longer simply relegated to debating competing visions of the societal implications of this technological innovation. We are in a place in which the actual societal implications of one of the most significant technologies of our lifetimes can be seriously studied. In doing so, students of the Internet and society need not just to stop at understanding the dynamics of our contemporary digitally mediated world, but to build on those understandings to

develop new, fairer, and more just digital utopias. As AI, even bigger data, new forms of human interaction with computers, and ever-increasing mobility, enabling access from anywhere to anywhere at any time, change how we interact with each other, we need to make sure that we always look to not just where we are heading, but also where we might want to be—on the basis of normative forecasts. Nascent movements around initiatives like data justice, platform cooperatives, digital unions, and a decolonized Internet are just some of the ways in which emerging visionaries are trying to forge a better digital future.

The central mission of this book is to offer a base from which the next generation of scholarship, policy, and visions can be constructed. It aims to show you how a multidisciplinary range of scholars seek to empirically and theoretically understand the social roles of the Internet. It is in this spirit that this book brings to bear a variety of methodological approaches to the empirical study of the social shaping of the Internet and its implications for society.

Are those developing and using the Internet creating a system that augments human intelligence, as Englebart envisioned? Will the Internet be designed and governed to support freedom of information, as Barlow envisioned? Are we using the Internet in ways that undermine social relationships and the quality and diversity of information resources required for economic, social, and political development? What difference is the Internet making to the quality of our lives and how can this role be further enhanced in the future? What people, places, groups, and institutions have been able to derive the most benefit from the Internet, and who, what, and where have been left out? Who gets to control, create, and challenge new flows of information in our networked lives? And how are those flows of information used to entrench, amplify, or challenge economic, social, and political power? In the years and decades to come, the answers to these questions will be driven in part by the quality of research on the social shaping of the Internet and its implications for society. We hope this book helps engage you in that enterprise.

For this collection is designed to show how these questions can be addressed. It presents a stimulating set of readings grounded in theoretical perspectives and empirical research. It brings together research that examines some of the most significant cultural, economic, political, and other social roles of the Internet in the twenty-first century in creative ways. Contributors and topics were selected to introduce some of the most engaging and groundbreaking scholarship in the burgeoning multidisciplinary field of Internet Studies. In this spirit, the chapters are rooted in a variety of disciplines, but all directly tackle the powerful ways in which the Internet is linked to transformations in contemporary society. We hope this book will be the starting point for some students, but valuable to anyone with a serious interest in the economic, social, and political factors shaping the Internet and its impact on society.

Acknowledgments

This book began as a collaboration across the Oxford Internet Institute (OII), one of the world's first multidisciplinary university-based departments of Internet Studies. Over the years, our collaboration has grown to encompass a wider range of scholars across the world who are focused on studies of the Internet and related information and communication technologies.

The founding mission of the OII was to inform and stimulate debate over the societal implications of the Internet in ways that would shape policy and practice. As this book engaged more universities and colleagues across the world, it became a joint endeavor to extend this mission beyond the OII and engage the growing field of Internet studies more broadly. This broadening of our contributions was greatly facilitated by Bill Dutton's directing the Quello Center at Michigan State University while we were developing this second edition. Bill has since returned to Oxford, but we wish to thank the Quello Center for becoming a partner in sharing this mission.

Society and the Internet arose through a lecture series that the editors organized for the OII as a means to engage undergraduate students at the University of Oxford.

It was launched with a lecture by Professor Manuel Castells, an OII Distinguished Visiting Professor at that time, on the cultures of the Internet. We are most grateful for his support and his foreword to both editions of this book.

As this series unfolded, we realized that our audience was far broader than we imagined as the lectures engaged a wide range of students, faculty, and the general public. From those who attended our lecture series or viewed our webcasts, it was apparent that there was serious interest in the societal implications of the Internet. We thank all those who came to these lectures—your participation led us to edit this collection.

We are particularly grateful to the authors contributing to this second edition. The success of the first edition led to this new edition, so we also remain indebted to all of our original contributors. Without the many authors contributing to these volumes, and their good spirit and enthusiasm in working with us as editors, this book would not have been possible.

Mark wishes to thank the Leverhulme Prize (PLP-2016-155), ESRC (ES/S00081X/1), and the European Research Council (ERC-2013-StG335716-GeoNet)

for supporting his work. Bill acknowledges the Quello Center at MSU, Oxford's Global Centre for Cyber Security Capacity Building (GCSCC), and Google Inc. for supporting his research and work on this book.

We are also very grateful to several anonymous reviewers, to Barbara Ball for her brilliant copy-editing, and to Steve Russell for his evocative artwork for the cover of this and the previous edition. Our editors at Oxford University Press, including David Musson, Emma Booth, Clare Kennedy, Jenny King, Louise Larchbourne, project manager Lydia Shinoj, and their many colleagues, were professional and skilled at every stage of the process of producing this book. We could not have asked for better support.

Help to bring this book into being came from not just our colleagues and editors, but also our families. Mark and Bill wish to thank Kat and Diana for their invaluable support.

Finally, we thank those who read, work with, critique, and build on this work. Our imagined readers have been the major inspiration for this collection, and we appreciate your role in making this book a contribution to our field.

The Editors

Oxford
2019

Contents

Exploring the Variety of Random Documents with Different Content

kuulevat ja saavat muistonsa takaisin. Laula ajatuksettomalle laineelle: Aallotar, Aallotar, etkö enää muista metsän ystävää? Ja laula sitte töllin vispilätytölle: Liisukka, Liisukka, miksi olet niin yksin, missä on rakkanasi?

KÖYHÄIN LASTEN KIITOSLAULU

Suomen vuodentulosta syksyllä 1868.

Vuos' sitte mylly seisoi vaan,
Ei äiti nähnyt itkultaan,
Ja isän käsi puutui,
Kalvaana veikko vuoteellaan.

Meit' ynnä koko Suomea
Rankasi Herra Jumala,
Kun Hänet unhotimme,
Vaikk' kyllin Hän soi kaikkea.

Me pienet laajaan maailmaan
Kodista pantiin kulkemaan;
Miss' saimme lepovuoteen,
Sen tiesi yksin Herra vaan.

Me näimme pöydät tyhjinä,
Sai kovuutta, sai sääliä;
Kuljimme lumisina
Kuin pilvet pohjan perillä.

Niin hajaannuimme poloiset
Kuin syksyn tuuliin lehtyset:
On tuntematon koivu,
Miss' ennen ovat ollehet.

Niin pitkä talvi kului, vaan
Kaatuipa mon' — ei noussutkaan;
Mut taivaan tähdet loisti
Toivoimme yksin Jumalaan.

Ja Herra päivän paistaa soi;
Se säteet jäiseen Pohjaan loi,
Ja poistui vihan vitsa,
Mi viime vuonna hädän toi.

Ja siunaus loisti taivainen
Jokaiseen tähkään, kortehen,
Ol' ihmeen kaunis kesä
Ja syksy sangen viljainen.

Nyt pääsi mylly jauhamaan,
Nyt äiti kehrää lankojaan,
Nyt isä pui, ja meillä
Lapsill' on koti ennallaan.

Jos tään me unhotammekin
Suin mykin, kylmin sydämmin,
Niin kivet, jotka jauhaa,
Puhuisi tästä kuitenkin;

Kiitosta pelto julistais,
Ja akanatkin äänen sais,

Ja leipäkulta laulais,
Itsensä riihi kaunistais.

Riemuitsee toki rintamme,
Kuin vesa taipuu sielumme;
Nyt täytyy meidän laulaa
Kiitosta taivaan Herralle.

Ylistys harras Sulle, oi
Jumala, sielustamme soi:
Maastamme murheen poistit,
Teillemme armos valon loi.

Sua rukoilemme: neuvo vaan
Meit' pyhää tahtoos tuntemaan.
Opeta meitä lahjas
Sun tahtos mukaan nauttimaan.

Suo, ajall' ilon, murheiden
Sinulle tuomme kiitoksen;
Pelossas lepo, rauha
Ajainen suo ja ijäinen!

LEHDETTÖMÄT PUUT.

Nyt lumi sulaa mailla,
Maa kohta vihertää;
Puut lehteä vain vailla,
Järvellä vielä jää.
Nyt paistaa päivä herttaisin
Paljaihin puihin, pensaihin;
On kevään lapsuusrauha
Ja aamu elonkin.

Sä kenen sävel lienet,
Mi taivaalta noin soit?
Kas, leivon siivet, pienet
Kuin pilkut, nähdä voit.
Hän ruvennut on rukoukseen
Puolesta järven jäätyneen
Ja lehden puhkeevaisen,
Sydämmen kuihtuneen.

Nyt saapuu sirkku lehdon
Ja rastas metsästä:
Puu, pensas, missä kehdon

Me saamme levätä
Ja paikkaa pesän kesäisen
Ja laulaaksemme oksasen?
Ken majaan lehdettömään
Asuntons uskoo, ken?

Ja puiston puista vastas
Taas tammi lahova:
Tee tänne pesäs, rastas.
On haarain tukeva!
— Suur' olet, tammi, kylläkin
Ja vahvaks itses luuletkin,
Vaan olet kuivettunut,
Mehutta kuoreskin.

On pajupensas siellä
Ääressä puistikon:
Ei haarain lehdi vielä,
Vaan ota, mitä on!
— Oi, paju parka alaston,
Sun mehus, juures raitis on;
Povehes pesän teemme,
Niin saamme vihannon.

Tää laulu sirkun, rastaan;
Jos sit' et ymmärrä,
Niin hiljaa sulle vastaan
Sanasen korvaas mä:
Talv' elon jos vei rauhasi,
Jos toivos, uskos paleli,

Niin kevään linnut eivät
Tee pesää poveesi.

Vaan jos sä tuskantiellä
Maailman talvinkin
Kevättä vuotat vielä
Sydämmin rauhaisin,
Niin, vaikka kurjaks näyttänet,
Sä rikastut ja lämpenet,
Ja pesän povees laatii
Kevähän lintuset.

VANHA TUPA.

Tuolla saaren pohjoisniemellä, korkeimmalla mäellä, joka näkyy puiden latvain ja siniaaltojen ylitse, oli hyvin vanha tupa, niin vanha, ett'ei kukaan muistanut eikä tiennyt kertoa, milloin se olikaan tehty. Maalaamaton se oli ja laudoittamatonkin; puoli lahot hirret olivat aivan putoamaisillaan pois seinästä, ikkunoissa ei ollut enää ainoatakaan ruutua eheänä, siellä täällä vain joku palanen lasia jäljellä. Savupiippu oli jo ammoin varissut pois katolta ja uuni sisällä oli pysynyt vielä koossa ainoastaan sentähden, että se oli tehty lujista, suurista kivistä, jotka eivät vähällä kulu. Lattia oli täynnä suuria reikiä, joita rotat olivat nakerrelleet siihen aikaan, kun heillä vielä oli toivoa löytää tuvasta jotakin hyvää. Muuten oli kaikki hyvin pölyistä ja mustaa ja siistimätöntä tuossa autioksi jääneessä tuvassa.

Mutta kauimpana kaikkein pimeimmässä nurkassa, puoleksi piilossa korkean, seinään kiinni tehdyn sängyn takana, joka kaksinkertaisena ulottui kattoon asti, siellä loisti jotakin kaunista, niin kaunista, ett'ei kukaan tiennyt, oliko se hopeaa vai kultaa vai helmiä ja kalliita kiviä, tai ilta-auringon kirkkainta paistetta, joka oli pujahtanut raosta sisään suurentamaan omaa kauneuttansa tuvan pimeässä. Vai oliko se ehkä aarniotulta, joka paloi kätketyn aarteen

päällä, tai ehkä vanha tonttu-ukko oli sytyttänyt kynttilänsä valasemaan illan pimeää hiljaisuutta.

Ei, minä kerron, mitä se oli. Ei se ollut kultaa, ei auringon eksynyt säde eikä kummitus, se oli vain palanen vanhaa seinähirttä. Se oli vanhuudesta ja kosteudesta aivan lahonut, ja nyt se loisti pimeässä, niinkuin välistä näkee vanhan puun loistavan. Siinä kaikki.

Mutta minulla on oma luuloni asiasta. Minä uskon, että kaikki ne kauniit muistot, kaikki iloiset ajatukset, kaikki leikki, onnellisuus ja sulous, jotka ennen viihtyivät tämän tuvan seinäin sisällä, että ne nyt uudestaan elivät tuvan pimeimmässä nurkassa ja loistivat siellä entisen ajan onnellisena muistona. Luulenpa, että yksin vanha seinähonkakin loisti silloin ilosta, ja sentähden se nyt niin kirkkaalta näytti.

Sillä jos tietäisit kaikki, mitä tämä tupa on aikoinaan nähnyt, niin uskoisit samaa kuin minäkin. Sehän oli ennen muinoin ainoa tupa koko tällä kauniilla saarella, eikä sen ovea koskaan suljettu, se oli aina avoinna köyhille ja rikkaille, surullisille ja iloisille, se tarjosi kaikille vierasvaraista suojaa, milloin ulkona myrskysi, kattoa pään päälle, milloin satoi, lieden, missä keittää hyppiviä ahvenia, ja kaikkein pehmeimmän heinävuoteen, kun ilta tuli ja lepo alkoi tuntua makealta. Siellä oli siihen aikaan kesät päästänsä iloisia ihmisiä kaupungista ja koko seudusta. He asuivat siinä kursailematta ja arkailematta, keittivät yhteistä kahvia suuressa kirkkaassa vaskipannussa, leikkivät leikkejänsä, makasivat vierekkäin olkivuoteilla lattialla, mutta arvokkaimmat ja vanhimmat saivat nukkua heinävuoteilla sängyissä, ja he olivat muka ylhäisiä ja makaavinaan untuvapolstareilla. Ja kaikki leikki, kaikki iloiset sanansutkaukset, kaikki pulmat, sukkelat vehkeet ja hupaiset

laitokset, jotka tämä tupa oli nähnyt, ei, niitä olisi mahdoton kertoa. Nyt se oli autiona ja rappeutuneena, ja kaikista sen entisistä asukkaista oli siellä jäljellä ainoastaan yksi suku, joka ei ollut luopunut siitä sen vanhuudessakaan, ja se oli itikkain suku. He eivät siellä ennen olleet kovinkaan tervetulleet silloin, kun tuvassa asui ihmisiä, jotka rakastivat yörauhaa; he panivat suoria katajanoksia lieteen ja kannen savupiipun suulle, niin että tupa tuli täyteen savua, ja siitä olivat itikat hyvin hämillänsä. Mutta nyt ne saivat rauhassa tanssia kylliksensä päivänpaisteessa rikkinäisen ikkunan edessä ja vaikka he eivät saaneetkaan herkutella nuorella ihmisverellä, niin saivat sen sijaan elää rauhassa katajansavulta, ja kun nykyiset itikat kehuivat olevansa niiden itikkain lapsia kymmenennessä polvessa, jotka olivat eläneet tuvassa entisinä ilon aikoina, oli heissä säilynyt jokin verta mieltymystä tupaan ja he viihtyivät siellä, vaikka heillä ei ollutkaan ravintona muuta kuin päivänpaistetta ja kesätuulta.

Vanha tupa oli jäänyt autioksi sentähden, että saarella oli nyt monta uudempaa ja paremmin varustettua asuntoa, joissa nyt ne, joiden kannatti, viettivät kesää. Siellä todellakin oli pieniä kaksinkertaisia palatseja kaikkine mukavuuksineen, kuin ajatella saattaa: niiden lähellä oli puutarhoja taidokkaine lehtikujineen ja kukkapengermineen, ja jos tahdottiin puhua oikein isännän mieliksi, kysyttiin häneltä, mitenkä oli ollut mahdollinen saada sinne raivaamattomaan metsään ja pauhaavan meren rannalle rakennetuksi niin kaunis *huvila*. Siihen nyykäytti huvilan isäntä päätään ja sanoi: hm, kun tuopi kaupungista maalarin ja puutarhurin ja koko joukon muita mestareja, hakkuuttaa pois metsittyneet puut ja leikkelee ja siistii ja maksaa muutamia tuhansia markkoja, niin tuleehan viimein mahdotonkin mahdolliseksi.

Uusilla huviloilla oli kauniita nimiä niinkuin Ilola, Suruton, Niemelä y.m. Siellä elettiin aivan kuin kaupungissa, otettiin vastaan vieraita, pidettiin musiikillisia iltamia; oli siellä myöskin vehreitä korttipöytiä, keilaratoja ja karuselleja. Jos mentiin kävelemään, käveltiin vain hiekoitettuja käytäviä ja vehreitä kiinalaissiltoja, joita oli rakenneltu itsepäisten purojen ylitse: mutta vehreään, tuoksuvaan metsään mentiin ainoastaan joskus, milloin mesimarjat punaisimmillaan loistivat mättäillä tai mansikat ystävällisesti viittailivat rinteillä. Silloin tytöt käärivät ylös helmansa, ottivat sievät pikku korit käteen ja läksivät tunniksi tai kahdeksi seikkailuretkelle, mutta nuoret herrat läksivät purjehtimaan sievillä, valkoisilla luupeilla, joiden mastojen latvoissa koruliput liehuivat, tapasivat tytöt jollakin niemellä ja vertailivat heitä paimentyttöihin ja metsänneitosiin, pyytäen heitä kaikin mokomin pitämään korinsa, vaikka he hyvyydessään kyllä marjoja maistelivat.

Eräässä mitä kauneimmassa huvilassa, jolla oli muhkea nimi Albano, asui kaksi tyttöä, Antonia ja Mana, vanhempinensa. Molemmat olivat nuoret, kauniit ja iloiset, molemmat vallattomat ja mieleltään keveät, mutta eri tavalla; Antonia riippui nuoren sydämmensä koko kiihkolla kiinni päivän huvituksissa ja hetken pauhuisissa iloissa, vaan Marialla oli lämpöisempi sydän ja avoin kaikille vaikutuksille; ja juuri sentähden voi hän olla sitä iloisempi, että hän välistä osasi olla surullinenkin.

Paitsi vanhempia, sisaruksia ja koko perhettä, joka oli muuttanut tänne maalle kesäksi, asui siellä myöskin tyttöjen vanha mummo omassa pikku kammarissaan ylhäällä toisessa kerrassa. Hän oli lähes 90 vuoden ikäinen ja ihan sokea: mitä milloinkin tapahtui nyt hänen vanhana ollessaan, siitä hän tiesi ja muisti hyvin vähän, mutta mitä oli tapahtunut monen miespolven aika sitte, sen hän kaiken osasi

ulkoa kuin kirjasta. Hän istui kammarissaan veisaten virsiä eikä ollut kenenkään tiellä; joka aamu tulivat kaikki lapset vuorotellen suutelemaan hänen kättänsä ja hymyilivät toisilleen, kun hän jo sadannetta kertaa kysyi, mikä kunkin heidän nimensä oli.

Enemmin kuin kukaan muu lapsista rakasti Maria vanhaa mummoa, ja hänen nimensä oli ainoa, jonka mummo muisti. Sentähden muut lapset häntä leikillä sanovat pikku mummoksi, "sillä sinä olet niin vanhan mummon näköinen, kun hän istuu tuolissansa", sanoivat he. Ja vaikka Maria rakasti mummoa, ei hän kuitenkaan voinut olla katsomatta monia ryppyjä ja harmaata, lakastunutta ihoa hänen kasvoistansa; ja kun muut sanoivat häntä niin mummon näköiseksi, itki hän.

Sen kuuli 90 vuoden mummo siinä istuessaan ja sanoi lohdutellen: "Älä itke, pikku Maija, katsoisit minun kuvaani!"

Sillä kotona kaupungissa, suuressa ja kauniissa vierashuoneessa riippui seinällä kaksi hyvin vanhaa taulua soikeissa, kullatuissa kehyksissä. Siinä oli nuori herra, 30 vuoden ikäinen, tukka puuteroituna ja palmikko niskassa, frakissa suuret, kiiltävät napit, hienotekoiset kalvokkaat käsissä ja komea pitsikaulus ja rintamus; ja hänen vieressään toisessa taulussa näkyi nuori, kaunis ja iloinen, noin 20 vuoden ikäinen rouva, tukka ylös kammattuna ja mekon liivi pitkä, aivan ruumiin mukainen, pönkkähame suurikukkaisesta triumfantti-kankaasta, hienotekoiset, pitkät kalvokkaat riippumassa puolitiehen asti paljailla käsivarsilla. Molemmissa tauluissa oli vuosiluku 1775. Ne olivat vanhan äitinisän ja äitinäitin muotokuvat, maalatut Tukholmassa heti heidän jouduttuaan naimisiin. Isoisä oli jo ammoin kuollut, mutta nuori, kaunis rouva, kasvojen juonteet ylpeät, hymyilevät ja kuitenkin niin hyvänluontoiset, hienoissa, kukoistavissa

poskissa sievät pikku kuopat ja kirkkaissa sinisilmissä suloinen, lempeä loiste, hän oli nyt sama 90 vuoden ikäinen sokea mummo, jonka poskissa oli niin monta ryppyä, jonka iho oli harmaa ja kädet niin köhmyiset ja joka istui yksinäisessä kammarissaan: niin, hän oli sama vanha äitinäiti 70 vuotta sitte. Hän muisteli vielä nuoruutensa iloisia päiviä, jolloin hän kuuli kauneudestaan niin monta imartelevaa sanaa, ja sentähden hän hiljaisesti ja hyvänluontoisesti sanoi, vähääkään katkerasti ajattelematta kaiken maallisen kauneuden katoavaisuutta: "Älä itke, pikku Maija, katsoisit minun kuvaani!"

Muutamana aamuna nousi aurinko merestä niin punaisena ja suurena kuin vaununpyörä ja päivä tuli hyvin lämpimäksi. Antonia ja Maria ottivat korinsa ja läksivät poimimaan mesimarjoja eli maaramia. Oli niin kaunista, niin hiljaista metsissä, koivujen ja leppäin alla oli varjo niin taivaallisen suloinen. Suuret tummanpunaiset marjat kiiluivat tiheäin lehtien alta mätästen laidoista; semmoisia marjoja eivät tytöt olleet koskaan poimineet, niin pulleat, kauniit ja mehuiset ne olivat. Mitä etemmäksi he joutuivat lehtimetsään ja tuoksuville, vielä niittämättömille niityille, sitä enemmän marjoja he löysivät ja sitä sukkelammin täyttyivät korit. Se oli viehättävän hauskaa ja he yhä poimivat iltapäivälle asti.

"Nyt jo olisi aika lähteä kotiin, sillä aurinko alkaa paahtaa polttavasti kuin leipäuuni", sanoi Antonia.

"Odotahan vähän", sanoi Maria, "parikymmentä marjaa mahtuu enää vain koriini." Ja he astuivat edelleen mättäältä toiselle.

"Täällä minä en ole koskaan ennen ollut", sanoi Antonia. "Näetkö tuota vanhaa tuvan hökkeliä tuolta puiden välistä? Se näyttää juuri tontun asunnolta. Kun vielä antavatkin tonttujen asua tällä kauniilla saarella!"

"Tupa on ruma ja vanha", vastasi Maria, "mutta ei ole oikein halveksia sitä vanhuutensa tähden. Onhan mummokin ruma ja vanha, mutta on kuitenkin niin hyvä, ja hän on ollut nuorena kauniskin."

"Lorua sinä tuommoisesta vanhasta ladosta!" sanoi Antonia nauraen.

"Mutta meidän pitää lähteä kotiin; minun vuoroni on laittaa teetä tänä iltana."

"Helppo kyllä sanoa, mutta mihin päin?"

"Lähtekäämme tänne vasemmalle."

"Nyt erehdyit, oikealle päin on mentävä."

"Sieltähän tulimme."

"Mutta sitä ennen käännyimme monta kertaa vasemmalle."

"Tiedäpäs, Maria, me olemme eksyneet."

"Aivan samoin luulen minäkin, Antonia."

"Mitä nyt teemme?"

"Astutaan pitkin rantaa, niin pääsemmehän viimein Albanoon."

"Niin, huomenna. Etkö tiedä, että saari on ympäri mitaten peninkulmaa laaja?"

"Mitä hullua! Ja nyt alkaa sataa."

"Huh, kun nousee noin sysimusta pilvi auringon eteen; tulee hirmuinen rajuilma."

"Jo jyrisee ilmassa…"

"Näitkö ukontulta… Antonia!"

"Pisarat putoilevat kuin suuret kirsikat."

"Ja meidän uudet hameemme!"

Ja molemmat tytöt alkoivat juosta, minkä jaksoivat, tietämättä oikein minne. Mutta sade kiihtyi yhä rajummaksi ja yhä tiheämmin leimahtelivat ukontulet; pilvissä vieriskeli ukkonen kovasti ja räjäkästi jyristen, niinkuin raskaat vaunut kiivaassa ajossa kivikadulla. Se oli oikea Herran ilma.

"Nyt minä en enää jaksa", sanoi Antonia läpimärkänä, uuvuksissa ja pelosta kalpeana.

"Levätkäämme tämän koivun alla!" kehoitti Maria.

"Ei, ei, ei millään lailla! Etkö ole kuullut, että ukkonen usein iskee korkeihin puihin?"

"Se on totta! Meidän pitää juosta muuanne." Ja he läksivät uudestaan juoksemaan. Mutta hetkisen kuluttua olivat he taas ihan samassa paikassa.

Silloin tyttö raukat olivat jo menettää kaiken rohkeutensa. Antonia tarttui puun runkoon ja sanoi: "Nyt minä en enää lähde mihinkään, vaikka ukkonenkin tähän iskisi." Maria alkoi itkeä.

Mutta samassa harveni hetkiseksi synkkä pilvi, ja tytöt näkivät aivan edessään mäellä vanhan tuvan puoli lahon seinän. "Tule, sisko!" sanoi Maria ja parissa minuutissa ehtivät molemmat katon suojaan.

Miksipä olikaan Antonia äsken niin halveksivasti puhunut vanhasta tuvasta? Huiskin haiskin siinä kyllä kaikki oli ja Albanoon verraten oli paljokin muistuttamisen aihetta; mutta rajuilmaa vastaan siinä oli hyvä suoja, ja jos vain ei tunkeutunut aivan lähelle nurkkia, joihin sade tippui rikkinäisestä katosta, oli siinä kyllin hyvä ja turvallinen istua.

"Tässähän meillä on hyvä kuin palatsissa", sanoi nauraen Maria, joka aina tyytyi vähään. "Katsos, tonttu on odottanut vieraita. Mitäpä muuta varten se olisi levitellyt tuoreita lehtiä lattialle ja pannut tuoreita, tuoksuvia heiniä vuoteihin? Nyt satakoon ja iskeköön tulta kuinka hyvänsä; tupa on kyllä kestänyt monta sadetta aikoinaan."

"Täällä on ollut tänään kalastajia ennen meitä", huomautti Antonia, "ja saattavatpa he nytkin palata minä hetkenä hyvänsä. Ovathan ne jättäneet rautapannun tuohon liedelle, ja tuollahan näkyy ahvenen paitakin."

"Ah, jospa olisi vähä tulta kuivata vaatteitamme!"

"Katsotaanpas! Kyllä tässä vielä hehkuu hiiliä tuhkassa."

"Puhu, Antonia, puuh! Vielä kerran, puuh! No, nyt se jo syttyi, ja lastut palavat aika hyvästi, Tässä on kuivia lepän risuja; niistähän saamme kunnon valkean: Vielä yksi risu… kas niin; johan sanoin, että me olemme tässä kuin palatsissa."

Puhellessaan ja sisartansa rohkaistessaan oli Maria todellakin saanut kirkkaasti palavan tulen tehdyksi. Vanhat risut räiskivät ja säkenöivät ja hetkisen kuluttua olivat molempien tyttöjen vaatteet melkein kuivat. He olisivat nyt mielellään lähteneet umpimähkään tavoittelemaan kotia kohti, mutta satoi vielä rankasti, niin että oli mahdoton semmoiseen säähän mennä korkeaan heinikkoon hapuilemaan.

Tyttöjen täytyi siis odottaa ja odottelijasta tuntuu aika pitkältä. He ryhtyivät tarkemmin tutkimaan tupaa; kukapa voi tietää, mitä siitä ehkä vielä löytyi?

Antonia löysi vanhasta savustuneesta ja tomuisesta seinästä monta sekä hellää että naurettavaa värsyä, jotka hän saneli hullunkurisen juhlallisesti. Yksi oli näin:

"Namusias syö, sä ihanaisin!
Varjonas jos luonas olla saisin!"

Ja sen alle oli joku koiranhammas kirjoittanut:

"Olis oikein, jos sua tukistaisin."

Toinen oli tämmöinen:

"Arkaadiassa tuolla
Oon käynyt minäkin.
En enää viihdy siellä,
Palaan jo takaisin."

"Ah, miten hellää ja liikuttavaa!" huudahti Antonia. "Mutta tässä on vielä tuntehikkaampi värsy:

"Hyvästi, armahain!
Jos kuinka kävis mulle,
Beata Sofie, mä sulle,
Niin sulle elän vain!"

"Beate Sofie, sehän on mummon nimi!" kummasteli Maria.

"Kyllähän monen muunkin nimi on saattanut olla Beate Sofie kuin ainoastaan mummon", vastasi Antonia ja saneli vain seinistä. Mutta viimein tuli niin hämärä, ett'ei hän enää nähnyt, ja silloin molemmat sisarukset istuutuivat yhdessä lieden luo.

"Tiedätkö mitä?" huokasi Maria.

"Mitä sitte?" kysyi Antonia.

"Meidän täytyy jäädä tänne yöksi. Kun noin yhä näkyy satavan ja iskevän tulta, emme me voi lähteä ulos eksymään yöksi metsään."

"Niin kyllä!" huokasi Antonia. "Mutta minulla on nälkä."

"Siihen minä keinon keksin", vastasi Maria (joka muuten aina keksi keinoja). "Minä olen lukenut jostakin kirjasta, että arabialaiset aavikoillansa usein syövät illalliseksensa vain kourallisen keitettyjä riisejä."

"Vitsa-riisiäkö vai mistä sinä aiot keittää?" ivaili Antonia.

"Maltahan, niin saat nähdä!" Ja Maria otti hameensa taskusta riisiryynejä, joita hän mielellään söi kuiviltaan, niinkuin tytöillä on tapana, kunnes aikaihmisinä unhottavat lasten tavat. Sitte pyyhki hän pannun hyvin puhtaaksi, pani sen ulos sateesen, sai kokoon vähän vettä ja pani riisiryynit kiehumaan. Hetkisen kuluttua olivat ne

kypset, ja kun päälle puserrettiin vähän mesimarjan mehua, maistuivat ne oikein hyviltä.

"No, sinä kaikkia keksit, sinä!" sanoi Antonia.

Syötyään etsivät tytöt puhtaimman vuoteen, jossa oli aivan kuivia heiniä, ja laskeutuivat levolle, koetettuaan ensin sulkea ovea niin hyvin, kuin taisivat. Kohta nukkuikin Antonia.

Mutta Marian silmiin ei uni tullut. Hän ajatteli, miten nyt vanhemmat olivat levottomat, kun ei heitä kuulunut iltasilla kotiin; hän muisteli vanhaa mummoa, Beate Sofielle kirjoitettua värsyä ja kenties mitä kaikkea, joka johtuu nuorelle tytölle mieleen, milloin ei uni ota tullakseen. Hän koetteli kaikki keinot, kuin tiesi, houkutellakseen unta silmiin, hän ajatteli ikävimpiä asioita, kuin osasi, ajatteli vanhaa, nuuskaavaa sotaneuvosta, joka aina tahtoi suudella häntä hampaattomalla suullaan, hän luki kolmeensataan kolmeenkymmeneen kolmeen; mutta ei mistään tullut apua.

Viimein hän kääntyi toiselle kyljelleen. Silloin silmät sattuivat pimeään vastapäiseen nurkkaan. Siinä paistoi kuin tulikipinä, vaan kuitenkin oli valo valkeampi ja kalvakampi kuin tulen valo. "Mikä se oli? Olenkohan todellakin saattanut sinne tulisen hiilen liedestä?" ajatteli hän.

Hänen piti nousta katsomaan. Hän meni nurkkaan. Ei, ei se tulta ollut, vaan jotakin muuta; vanha, laho puu se loisti pimeässä. Maria katseli sitä vähän aikaa mielihyvällä. Vaan silloin huomasi hän toisen pienen kohdan seinässä, joka myöskin loisti, vaikka vielä vaalakammin. Se on myöskin lahoa puuta, ajatteli hän ja koetti kädellään. Mutta ei, se oli pieni sormus, pistetty syvälle seinän rakoon. Vaivalla sai hän sen pois ja näki, vaikka pimeässäkin, valon

tulevan pienestä timantista, joka oli kiinnitetty sormuksen kantaan. Mikä löytö! Ja miten Marian kärsivällisyyttä kiusasi, kun ei nyt heti saanut katsella sormusta tarkemmin. Hän pani sen sormeensa ja palasi vuoteelle. Nyt ei hänen enää tarvinnut kauan odotella unta.

Olettehan varmaankin kuulleet höyhensaarista? Siellä oli Maria kuin kotonaan, niinkuin kaikki hyvät lapset, ja kultaiset unet lentelivät taivaan sinisillä siivillään hänen vuoteensa ympärillä. Ne ottivat häntä kädestä ja veivät seitsemänkymmentä vuotta taemmaksi ajassa. Hän näki mummon seitsemäntoista vuoden ikäisenä, niin iloisena ja hymyilevänä, niin hellänä ja kauniina kuin Maria itse. Hän istuu tässä samassa vanhassa tuvassa, jossa Maria nyt makaa; mutta tupakin on silloin uusi ja valkoinen ja siisti! Seitsentoista-vuotisen mummon vieressä istuu kahdenkymmenen ikäinen nuorukainen merimiehen puvussa. He puhdistavat marjoja, he katselevat toinen toistaan. Miten kirkkaat, ystävälliset silmät! Olivatko ne mummon silmät? Niin, ne samat ne olivat, mutta seitsemänkymmentä vuotta sitte! Silloin kaunis, valkotukkainen poika ottaa hänen kätensä ja suutelee sitä, juoksee ulos ja purjehtii laivalla pois merelle. Ja miten vanha mummo itkee… (aina minä sanon vanha mummo; vastahan hän oli seitsemäntoista vuoden ijässä!)… Miten hän itkee, se kaunis, suloinen, nuori tyttö! Hänen sisaruksensa tulevat tupaan, korit täynnä marjoja. He asettuvat vanhan mum… rakkaan nuoren sisaren ympärille, he tanssittavat häntä, tahtovat lohduttaa ja ilahuttaa häntä, mutta hän itkee vain ja katselee tuota sinimeren kirkasta, pohjoiseen katoavaa reunaa!

Maria heräsi ja katsoi ympärilleen. Poissa oli nuori, itkevä tyttö; poissa oli myöskin poika ja kaunis tupa. Kotona Albanossa istui vanha mummo 90 vuoden ikäisenä ja sokeana, ja Maria makasi

rappeutuneessa, harmaassa tuvassa, joka oli kokoon luhistumaisillaan. Marian sydämmessä tuntui niin kummalliselta.

Kuitenkin vaipui hän uudestaan ystävällisten unien syliin, ja nyt ne veivät häntä seitsemänkymmentä vuotta eteenpäin ajassa. Mitä hän nyt näkee? Onko tämä sama saari? Miten toisennäköinen hän itse on ja samalla kuitenkin miten samannäköinen! Poissa on vanha tupa, niin ett'ei ole merkkiäkään jäljellä, eikä kukaan ihminen sitä tiedä edes olleenkaan; Maria vain yksin tietää sen. Siinä paikassa, jossa tupa oli ja jossa huvilat olivat, ja yli koko sen ennen niin vehreän saaren ulottuu nyt katuja, toreja ja korkeita taloja; vaunuja vierii, ihmisiä hyörii, siinä on elämää, melua ja liikettä, kaupunki on muutettu tänne entisestä paikastaan manterelta, ja sen muuton jälkeen on se kasvanut neljä kertaa suuremmaksi, väkirikkaaksi ja vauraaksi… Ah, mutta missä nyt ovat kauniit mesimarjat ja suloinen lintujen laulu, joka ennen soi metsien yksinäisessä hiljaisuudessa? Ne ovat paenneet melua, linnut eivät viihdy kauneissa puutarhoissa, joita on istuteltu kaikkialle pitkin rantoja. Kas, tuossa tulee hyvin vanha mummo, ympärillä lastenlasten lapsia. Hänen toinen jalkansa on rampa, hän ei enää jaksa astua, häntä kannetaan tuolissa; hän on kuuro, niin ett'ei kuule mitään, mutta sokea hän ei ole, niinkuin vanha mummo. Hän näyttää vanhuudessaan niin hyvältä ja rakastettavalta: sanokaas, kuka hän on. Maria näkee hänet unissaan, katselee häntä tarkkaan, mielistyy häneen ja suutelee hänen kättänsä, vaan ei tunne häntä. Silloin kuiskaa joku ääni hänelle korvaan: sinä itsehän se oletkin, Maria, yhdeksänkymmenen ijässä! Maria säpsähtää unissaan, tuntuu taaskin niin kummalliselta hänen sydämmessään; hän itkisi sekä surusta että rakkaudesta mutta ei osaa. Hän tuntee olevansa niin vanha, hänhän onkin tuo rampa ja kuuro 90 vuoden ikäinen mummo, joka istuu tuossa kantotuolissa. Hän katsoo kauas, hyvin kauas taapäin! Hän katselee nyt sitä

paikkaa, jossa ennen oli vanha tupa, vaan jossa nyt on pieni huvihuone, ikkunoissa vaaleanpunaiset silkkiverhot ja pieni viiri katolla. Hän sanoo lastensa lasten lapsille: Voitteko uskoa, että tässä ennen muinoin oli vanha, rappeutunut tupa, joka tiesi kertoa niin monia vanhoja muistoja? Sata neljäkymmentä vuotta sitte seisoi tässä samassa paikassa minun äitini äiti ja otti jäähyväiset iloiselta pojalta, joka purjehti pois merelle eikä koskaan palannut. Ja seitsemänkymmentä vuotta sitte, kun minä vielä olin nuori ja lapsellinen, eksyimme minä ja sisareni Antonia metsään. Me olimme yötä vanhassa tuvassa ja minä löysin sieltä sormuksen; silloin minä olin seitsentoista-vuotinen! Ja nuori tyttö, joka seisoi lähinnä nuorta ja kaunista Mariaa… no, mitä sanonkaan? sitä yhdeksänkymmenen ikäistä, kuihtunutta, rampaa ja kuuroa mummoa!… nuori tyttö katsahti kummastuen kantotuolissa istuvaan vanhukseen ja sanoi luonnollisessa viattomuudessaan: oletko todella, mummo, ollut seitsemäntoista vanhana?

Silloin taaskin niin ahdisti Marian sydäntä, hän näki sumua laskeutuvan punaisilla silkkikartiineilla ja kattoviirillä koristetun huvihuoneen ympärille, se himmensi kaikki esineet, mummonkin kantotuolinensa ja lapset, jotka iloiten leikkivät hänen ympärillään. Ja Maria samassa heräsi ja tunsi lämpimiä kyyneliä poskillansa. Säikähtäen hypähti hän ylös. Oliko hän todellakin niin vanha ja kuihtunut, kuin juuri äsken oli nähnyt itsensä kantotuolissa? Ah ei, hän oli yhtä nuori, yhtä keveä jalalta kuin ennenkin; hänen poskensa olivat hienot, lämpöiset, pehmeät ja punakat, hän katsoi käsiänsä, ne olivat valkoiset ja pehmeät kuin ennenkin! Niin, hän oli vieläkin seitsemäntoista ijässä, ja kaikki, jonka hän oli nähnyt ja joka oli niin kummallisesti liikuttanut hänen sydäntänsä ja saanut hänet oikein itkemään, se kaikki oli vain unta!

Oliko se todella kaikki unta?

Oli, sillä nyt paistoi aurinko niin kirkkaasti vanhan, harmaan tuvan rikkinäisistä ruuduista; ukkonen ja sade olivat lakanneet, ja suloista tuoksua tuli vehreästä metsästä.

Maria pyyhkäsi otsaansa kädellään. Unta se oli, sanoi hän hiljaa itsekseen; mutta millaista unta!

Antonia vielä nukkui. Maria herätti hänet suutelolla, ja he käärivät ylös helmansa, sillä ruoho oli vielä märkä, ja sanoivat tuvalle jäähyväset. Mutta eivätpä he kauas ehtineet, kun jo lähellä rantaa näkivät veneen; heidän huolestunut isänsä itse oli soutanut heitä etsimään. Vajaassa tunnissa he nyt ehtivät kotiin Albanoon.

Antonialla oli paljo kertomista kotiin päästyä, ukkosesta, vanhasta roskaisesta tuvasta ja hullunkurisista värsyistä, joita oli tuvan seinissä. Mutta Maria meni heti vanhan mummon luo, syleili häntä, suuteli hänen ryppyisiä käsiään ja hyväili häntä kaikin tavoin. Hän ei voinut unhottaa untansa, hän ajatteli: minun kaltaiseni on mummokin ollut, ja mummon näköiseksi minäkin tulen! Ja samalla hän ajatteli kaunista merimiestä, joka purjehti pois ainiaaksi, ja hän ajatteli, vaan en huoli sanoa, ketä, ja miten ihmeellistä onkaan muistella seitsemänkymmenen ijässä häntä ja kaikkia näitä suloisia nuoruuden päiviä, jotka hän nyt leikin iloissa on kuluttanut. Silloin nousivat kyynelet Marialle silmiin; ainahan ne olivatkin väjymässä, milloin hän vain oli suruinen tai hyvin iloinen, se hyvä, hellä Maria.

"Mummo", sanoi hän, "minä olin vanhassa tuvassa! Siellä oli seinässä sinun nimesi, ja koko yön minä unissani näin sinusta kummallisimpia asioita."

Mutta vanhus ei kuullut; hän vain piti kiinni Marian kättä ja tunnusteli tarkkaan timanttisormusta, joka oli nimettömässä sormessa. "Sormus, sormus!" sanoi hän vapisevalla äänellä. "Mistä sait sormuksen?"

"Vanhasta tuvasta minä sen löysin, syvältä seinän raosta."

"Sama sormus se on!" virkkoi mummo, kumartui, suuteli sitä ja painoi sen kuivettuneesen sormeensa. "Kiitos, pikku Maija, ihan sama se on, ihan sama! Minä etsin sitä eilen, etsin koko päivän enkä löytänyt. Mutta nyt minä sen sain."

"Eilenkö, mummo? Eilenkö."

"Eikö se ollut eilen? Ei, sinä olet oikeassa, johan siitä on monta viikkoa. Silloin, kun hän purjehti pois."

"Sekö nuori, kaunis merimies, jolla oli yllä sininen mekko?"

"Niin, juuri hän. Tunnetko sinä siis hänet?"

"Hänetkö, joka puhdisteli sinun kanssasi marjoja vanhassa tuvassa ja sitte purjehti pois merille?"

"Hänet juuri. Sinä et ehkä tiedä, että me hyvin rakastimme toisiamme. Me olimme rakastaneet toisiamme aina pienestä asti; hän oli vain kolme vuotta vanhempi. Hän oli minulle kuin veli, mutta hän rakasti minua enemmän kuin sisartansa. Lähtiessään pois muutama viikko sitte, sanoi hän minulle: Beate Sofie, sinä et rakasta minua, niinkuin minä sinua; minä nyt lähden merille enkä ehkä koskaan palaa. Mutta tähän tupaan minä kätkin sormuksen, jonka näit eilen; etsi se, sinä saat sen? Kun sormus on kädessäsi, silloin tiedät, että

minä kohta palaan luoksesi; mutta jos et sitä löydä, niin emme koskaan enää näe toisiamme."

"Etsitkö sinä, mummo, sormusta?"

"Etsinkö? Yöt päivät, päivät ja yöt, mutta en löytänyt. Minä etsin sitä joka kesä, eikä hän koskaan palannut. Sanopas, pikku Maija, onko siitä kauankin, kun hän purjehti pois. Ehkä jo monta kuukautta?"

"Ah, mummo, siitä on kulunut seitsemänkymmentä vuotta!"

"Seitsemänkymmentä vuotta! Lapsi, sinä olet oikeassa, minä en tullut ajatelleeksi. Se päivä on minusta niinkuin eilen; kaikki, mitä on välillä, on juossut ohitseni kuin virta, ja minä olen jäänyt yksin rannalle. Sanopas, mitä on kirjoitettuna sormuksen sisäpuolella?"

"1772. Minä palaan luoksesi."

"Hän palaa luokseni! Niin, nyt minä tiedän, että hän tulee, mutta ei hän minun luokseni, vaan minä hänen luoksensa. Hän on nyt niissä valoisissa saleissa, joissa ei ole mitään eroa enää. Sinne minäkin kohta joudun. Silloin hän tulee minun luokseni!"

"Ei mummo, et sinä saa kuolla pois meiltä!"

"Älä sure, pikku. Maija! Pitkällä päivällä on ehtoonsa niinkuin lyhyelläkin. Mutta samapa se, onko päivä ollut lyhyt vai pitkä, kunhan vain joka hetki on vienyt meidät lähemmäksi Jumalan valtakuntaa. Silloin otetaan ilta vastaan ilolla ja lepo rauhallisella mielellä, ja ijankaikkinen aamu valkenee autuaana entisyyden yön jälkeen."

Niin puhui vanha mummo niin taivaallisella luottamuksella, kuin ainoastaan sillä on, joka on saanut paljon kokea, vaan joka kuitenkin on pitänyt uskonsa loppuun asti. Kun seuraava kesä tuli, kasvoi hento, lapsellinen ruoho jo hänen haudallansa. Mutta Antonia ja Maria purjehtivat vanhempinensa saareen, ja se tapahtui samaan aikaan elokuussa. "Lähtekäämme, sisko", sanoi Maria, "katsomaan, vieläkö vanha tupa on pystyssä!" "Mennään vain", sanoi Antonia, "mutta nyt panemme tien tarkkaan merkkiin, ett'emme eksy." Ja he läksivät.

Kun he saapuivat kauniille mäelle järven rannalle, ei vanhaa tupaa ollutkaan enää siellä. Se oli kukistunut viime syksyn marraskuun myrskyillä ja osa hirsistä oli vedetty pois, vaan lahoimmat olivat jäljellä ynnä suuri harmaakivinen uuni, jossa tytöt olivat keittäneet riisiryynejä. Ainoastaan hyttyset yhä vielä tanssivat kuin ennenkin tuvan raunioilla ja laskeutuva aurinko levitti lempeitä kultasäteitänsä entisten muistojen autioon asuntoon.

"Mitä nyt!" huudahti Antonia. "Kotitonttu on koditonna, sen linna on kukistunut, ja nyt se ehkä muuttaa kotinsa Albanoon!"

Maria ei tuota kuullut. Hän katseli tuvan jäännöksiä, joita aurinko kultasi, katseli tulevaisuutta ja sanoi hiljaa itsekseen: "Seitsemänkymmenen vuoden kuluttua on tässä suuri kaupunki laivoineen ja tehtaineen ja tässä samassa paikassa pieni huvihuone, ikkunoissa vaaleanpunaiset silkkiverhot ja katolla viiri. Silloin ei kukaan enää muista tässä olleenkaan vanhaa tupaa, jossa hyviä, iloisia ihmisiä on asunut. Eräs vanha mummo sen vain muistaa."

"Tule, Maria!" huusi Antonia. "Täällä on kauneimpia ja punaisimpia mesimarjoja. Katsos, miten ne kiiltävät! Tunne, miten ne tuoksuvat!

Ah, en minä tiedä mitään ihanampaa maan päällä kuin oikein suuret, kirkkaat tummanpunaiset mesimarjat. Eikö niin?"

"Niin, niin, poimikaamme niitä!" sanoi Maria hymyillen. Ja siihen lapsuuden raittiisen, suloiseen, viattomaan hymyyn haihtuivat sekä entisyys että tulevaisuus.

PÄIVÄNSÄDE MARRASKUUSSA.

Muurahaiset tekivät työtä täydessä puuhassa. Paljo heillä olikin tekemistä. Ensiksikin piti heidän muurata kammarinsa muurahaiskeossa oikein tarkoiksi ja lämpimiksi talven varalle. Sitte piti heidän vielä tarkastaa kaikki ruokahuoneet ja katsoa, oliko kylliksi muonaa viideksi tai kuudeksi vankeuskuukaudeksi. Olipa vielä linnoitettava kekokaupungin portitkin vihollisten hyökkäystä vastaan. Sitte oli laistavat muurahaisten tiet ja toimitettava pois kaikki kuivaneet havut, ja viimeisenä työnä oli kiipeäminen lähimpään puuhun pitämään vaaria maailman menosta ja töllistelemään pilviä, olikohan talvi jo hetikin tulossa.

Mutta kaiken tämän lisäksi oli muurahaisilla vielä sittekin yksi vaivaloinen ja surullinen työ; heidän piti kaivaa hauta suurelle emovainajallensa Luonnolle, ja siinä työssä olivat kaikki maan pikku elukat, kaikki tyyni eli 94 kvintiljoonaa, 18 kvadriljoonaa, 400,000 triljoonaa, 888,000 miljoonaa 954,367. Kirjoitapas se luku; niin monta niitä sanottiin olevan, vaan minä en tiedä niin tarkkaan; ehkäpä niitä oli 954,368.

Jo oli hallanhärmää maassa, seitsemäntuhatta miljoonaa helmeä, eikä kukaan niitä koonnut. Kaikki kuihtuneet ruohonkorret ja kaikki

lehdettömät puut olivat jo syvässä surupuvussa; mutta honkain ja kuusten, jotka aina pitivät tummanvehreätä turkkia, ei tarvinnut tehdä muuta kuin harjata pois sammal päällyksestä. Tuulet, nuo ilman tyttäret, istuivat pilvissä ja karttasivat lumivillaa käärinliinoiksi; jäätyvät aallot lauloivat surullisia lauluja rannalla, kunnes nukkuivat pois jääpeitteen alle, ja pikku linnut, joita vielä oli jäljellä muuttoajan jälkeen, harjoittivat pientä viatonta surumessua honkain iltahuminan säestykseen. Kaikki oli niin kolkkoa, niin pimeätä, niin syvällisen surullista.

Mutta silloin pilkisti pilven raosta yksi päivänsäde.

Yksi päivänsäde, oikeaa taivaista kultaa, paistoi mustasta lumipilvestä hallanhärmän helmille, lakastuneelle ruoholle, elottomille puille, jylhille hongille, uutteroille muurahaisille ja kaikille 94 kvintiljoonalle pikku elukalle — jopa unohtui, miten monta niitä olikaan — ja yht'äkkiä muuttui kaikki tyyni.

"Mitä tämä on?" sanoi huuhkaja, joka istui viiritangon nenässä ja harjoitteli alinta ääntä lauluun, joka alkaa näin: "Syksy on tullut ja myrskyelee." Ja käreä ääni hänellä oli, mutta tyydyttiin siihenkin nyt, kun laululinnut jo olivat poissa. "Mitä tämä on? Minä hämmennyn, minä laulan väärin, minä en näe ainoatakaan nuottia, kun päivä noin paistaa ihan vasten silmiä."

"Ei tämä käy päinsä", huokailivat muurahaiset, jotka juuri äsken olivat suurella vaivalla siistineet hallanhärmän kauneiksi helminauhoiksi ruohonkorsille, että näyttäisivät surukauluksilta, ja nyt alkoivat kaikki helmet sulaa; "ei tämä käy mitenkään päinsä, siitä tulee vain likaa ja rapaa. Eikö ole mitään päivänvarjoa, joka ulottuisi pohjoisesta etelään?"

Heinäsirkka oli koko kesän positiivia vinguttanut eikä ollut huolinut minkään työn teosta. Sentähden se nyt makasi näljästä puoli kuolleena lakastuneen haavanlehden alla, mutta virkistyi päivänsäteestä ja luuli jo kesän palanneen. Ja hän alkoi heti vääntää positiiviansa, niin että haavanlehti hypähteli, mutta samalla hän väännälsikin kätensä ja jalkansa poikki, sillä ne eivät enää olleet oikein kunnolla koossa, ja siihen se hupi loppui.

Sen kaiken näki päivänsäde pilkistäessään mustan ja paksun syyspilven raosta. Mutta väräjävillä siivillä liiteli se alaspäin läpinäkyvän ilman halki, etsien jotakuta lohduttaakseen ja ilahuttaakseen maan päällä.

Päivänsäde tuli jäätyneelle lammikolle ja välkkyi kirkkaassa syysjäässä. "Onko täällä ketään surevaista?" kysyi hän. "Ei", vastasivat koulupojat, tehden jäähän kauneimpia piirtoja äsken teroitetuilla luistimillaan sekä nauraen ja riemuiten, ja koulutytöt seisoivat rannalla, koetellen vuorottain kummallakin jalalla, kestikö jää. Se oli niin erinomaisen hauskaa.

Päivänsäde lensi edelleen ja tuli lehdettömään koivikkoon. "Onko täällä ketään surevaista?" "Ei", sanoi koivu, "mitäpä minä surisin? Tiedänhän minä viheriöiväni vielä ihanammin uudestaan, kun kerran tulee kevät."

Edelleen lensi päivänsäde ja saapui köyhään tölliin, jossa vanhemmat ja lapset antoivat viimeisestäkin leipäpalastaan toisille, jotka olivat heitä köyhemmät. "Onko täällä ketään surevaista?" "Ei", sanoivat ne köyhät ihmiset, "mitäpä me surisimme. Tiedämmehän, että Jumala laupeudessaan pitää huolen kaikista lapsistansa, ja me jätämme siis kaikki huolemme Hänelle."

Päivänsäde lensi laivalle, joka ankarasti taisteli myrskyssä. "Onko täällä ketään surevaista?" "Ei", sanoi vanha merimies, "mitäpä me surisimme. Jumalahan laivamme ohjaa satamaan; sentähden me pelkäämättä teemme työtä kaikissa vaaroissa."

Päivänsäde lensi edelleen ja tuli sairasvuoteelle. "Onko täällä ketään surevaista?" "Ei", sanoi sairas, "mitäpä minä surisin. Jumala on minun terveyteni ja Hän tietää paraiten, mikä meille on hyödyllistä. Niinpä on yksin tuskakin minun iloni, sillä minulle ei tapahdu mitään ilman Jumalan tahtoa, ja Hänen tahtonsa on aina paras."

Vielä kerran lensi päivänsäde ja saapui hautausmaalle. Siellä istui äiti itkien kuollutta lastansa, "Onko täällä ketään surevaista?" "Ei", sanoi itkevä äiti, "mitäpä minä surisin, sillä kohtahan näen jälleen lapseni tai kun itken, hyvä päivänsäde, niin itken ilosta, että Jumala niin aikaisin otti rakkaan lapseni ijankaikkiseen iloonsa."

Ja päivänsäde kummasteli, ett'ei löytänyt yhtään surua maan päällä.
Vaan eipä se hyvä säde ollut vielä nähnyt kaikkea.

Vähän ajan kuluttua paistoi se sisään eräästä ikkunasta, ja siinä seisoi pieni tyttö kukkaruukun luona. "Onko täällä ketään surevaista?" "On", sanoi tyttö, "tässä on yksi. Minä suren myrtinoksaani, jonka istutin onnelleni, ja nyt se kuihtuu pois syksyn pimeässä." "Eikö muuta, kyllä minä sinut siitä lohdutan", sanoi päivänsäde. Ja se paistoi niin lämpimästi myrtintaimelle, että se virkosi uuteen elämään, ja poissa oli suru ikkunasta, poissa lapsen sydämmestä.

Vielä lensi päivänsäde ja paistoi vankihuoneesen. "Onko täällä ketään surevaista?" "On", vastasi vangittu rosvo, joka istui siellä raudoissa, odotellen tuomiotansa. "Enkö minä surisi, joka olen pahantekijä ja vanki, jonka Jumala ja ihmiset ovat hyljänneet, jolla ei ole yhtään toivoa eikä armoa." "Katsos tähän", sanoi päivänsäde ja paistoi samassa raamatun lehdelle, josta oli auki se kohta, jossa Vapahtaja lupaa armoa ja anteeksiantoa ristissä riippuvalle ryövärille. Ja suru poistui vankeudesta, poistui toivottoman sydämmestä.

Päivänsäde lensi vielä kerran ja saapui vanhan Niku Remusen luo, joka seisoi käsiänsä väännellen pauhaavan virran rannalla. "Onko täällä ketään surevaista?" "On", sanoi Niku. "Mitä sinä suret?" "Minä suren lapsuuttani, jolloin olin kiittämätön ja tottelematon vanhemmilleni, ja he ovat jo ammoin kuolleet. Minä suren nuoruuttani, jonka kulutin laiskuudessa ja vallattomuudessa, ja nyt olen jo vanha. Minä suren koko elämääni, josta ei koskaan ole ollut kellekään mitään hyötyä eikä iloa, sillä minä en ole koskaan ajatellut muuta kuin omaa huviani. Sentähden minä nyt syöksyn tuohon kuohuvaan virtaan."

"Maltahan", sanoi päivänsäde. "Seuraa minua, niin minä näytän sinulle tien sinne, jossa vielä voit tehdä jotakin hyvää maailmassa." Ja päivänsäde liiteli edeltä mätästen ja kuivaneen ruohon yli, ja Niku Remunen seurasi, kunnes yhdessä saapuivat lammikolle, jonne koululapset olivat luvatta pujahtaneet työpäivänä. "Kas tässä", sanoi säde, "käy tuohon istumaan ja kerro lapsille, mitenkä on, kun koko ikänsä ajattelee vain omaa huviansa." Ja Niku Remunen ryhtyi kertomaan, ja pojat ja tytöt istuutuivat kuulemaan, ja päivänsäde katsoi heitä suoraan silmiin, niinkuin ijankaikkisen valon väläys. Ja vanha Niku Remunen tuli taas iloiseksi, että hän vielä osasi toimittaa

jotakin hyvää, ja ymmärtäväiset lapset tulivat vakaviksi, mutta ei se vahingoksi ollut, se oli iloinen vakavuus, sillä siitä kasvoi totinen ilo.

Nyt oli päivänsäde lentänyt jo kylliksi sinä päivänä ja silmänräpäyksessä se palasi 14 miljoonaa peninkulmaa takaisin aurinkoon. Syyspilvi tuli ja laski rullakartiininsa maan yli, mutta säde istui vielä tähystelemässä auringon reunalla pilkistääkseen joka raosta, kuin vain huomasi tuossa rullakartiinissa. Kauanpa viipyi, ennenkuin rako ilmestyi, mutta hetipä siitä sädekin pujahti ja paistoi silloin valkoiselle lumelle. Vielä se kuitenkin muisti hauskaa retkeilyänsä marraskuussa; silloin se oli ilahuttanut niin monta sydäntä, ja se on aina iloinen muisto pitkiksi ajoiksi.

TELMYRI.

Lassi oli kuusivuotinen ja ulottui Hildalle melkein nenään asti. Ja Hilda oli kymmenvuotinen ja luuli oikein hyvin sopivansa Lassille tätiksi. Molemmat kiistelivät päivät päästänsä ja tuskin tiesivät ollenkaan, miten suuresti rakastivat toisiaan. Mutta sen kyllä huomasivat, milloin olivat erossa, Kun Hilda oli poissa koulussa, oli Lassilla sanomattoman ikävä ja hän silloin teki vallattomuutta toisensa perästä. Ja kun Lassi oli isän kanssa käymässä Forssan tehtaalla, oli Hilda koko ajan neuvoton eikä tiennyt, mitä hänen piti tehdä, kun Lassi oli poissa. Hilda päätti kerran ruveta pitämään päiväkirjaa Lassin vallattomuuksista, ja se kiitettävä tarkoitus hänellä, oli mielessä, että saattoihan jossakin sopivassa tilaisuudessa lukea hänelle sen kauniin luettelon. Hän ajatteli siitä tulevan Lassille hyvän rangaistuksen, niin että saisi oikein hävetä tyhmyyksiänsä.

Pilvisenä päivänä ennen joulua, kun Hildalla jo oli lupa koulusta ja Lassi telmi tavallista enemmän, sanoi Hilda hänelle. "Lassi, tules tänne!"

Lassi istui nurkassa sovittelemassa paikoilleen puuhevosensa toista takajalkaa, jonka oli äsken ajanut poikki, kun ei muka hevonen kyllin

vikkelästi vetänyt kuormaa. Hän oli suutuksissaan eikä ollut siis kuulevinaankaan.

"Tules tänne, niin minä luen sinulle jotakin", sanoi Hilda vähän veitikkamaisesti, sillä hän oli juuri ottanut käteensä sen merkillisen päiväkirjan.

Lassi tuli. Hän piti paljon saduista niinkuin kaikki muutkin ja luuli ehkä Hildan aikovan lukea ritari Siniparrasta tai muusta semmoisesta.

"Käyhän tuohon pallille istumaan ja ole vaiti ja hiljaa, niin saat kuulla rosvopäällikkö Telmyri Mellastelijan urhotyöt ja seikkailut."

Lassi istuutui siivosti ja Hilda alotti esipuheen:

Oli kerran rosvopäällikkö Telmyri ja niin edespäin. Hänellä oli kelpo kummi eli ristiäiti, ja koska hän teki niin paljon vehkeitä tässä maailmassa, täytyi hänen kumminsa tehdä kirja ja kirjoittaa siihen kaikki, mitä Telmyri teki. Sen kirjan päätti kummi sitte painattaa Porvoossa, että kaikki ihmiset saisivat tietää, miten häjy ja ymmärtämätön Telmyri oli ollut. Nyt, näetkös, minä lainasin kummin kirjan, ennenkuin se lähetetään Porvoosen painettavaksi, ja nyt saat kuulla, mistä kaikesta Telmyri saa hävetä.

Lassi hörkisti korvansa. Hän ei ollut koskaan kuullut puhuttavan semmoisesta rosvopäälliköstä.

Hilda oli olevinaan hyvin totinen ja luki päiväkirjasta:

1 päivä tammikuuta. "Telmyri alkoi vuotensa potkimalla rikki sänkynsä, ja ylös noustuaan pani hän toisen sukkansa pesuvatiin, nähdäkseen muka, pysyikö se veden päällä. Sitte tuli äiti sisään —